

Woensdag 22 november 1916 – ochtendeditie

Londen, 21 november. Officieel.

Wij zijn met goed gevolg schansen bij leper binnengedrongen.

De wegvoering van Belgen.

Londen, 21 november. In het Lagerhuis heeft een lid de vraag gesteld of het waar is dat 25.000 mannen uit België naar Duitsland zijn weggevoerd en of het Duitse militaire bestuur na de val van Antwerpen aan kardinaal Mercier de plechtige schriftelijke verzekering heeft gegeven dat geen Belgen zouden worden weggevoerd, wat door von der Goltz werd bevestigd.

Robert Cecil antwoordde: Ik geloof dat de feiten zo zijn als ze hier worden medegedeeld. Het kan van belang zijn mede te delen dat de Duitse officier, onder wiens bevelen de eerste wegvoeringen uit Vlaanderen hebben plaats gegrepen, de gewezen militaire gouverneur van Brussel was, die rechtstreeks verantwoordelijk was voor de terechtstelling van zuster Cavell. Daar dergelijke wreedheden worden begaan bij wijze van duidelijk afgebakende politiek van de zijde der Duitse regering, kunnen louter woorden van de Engelse regering niets uitrichten. Wij zullen stellig op elke wijze het optreden der Belgische regering steunen.

Wij zullen elk beroep dat ze op ons doet beantwoorden en onze stem voegen bij de hare in elk beroep dat zij doet op het oordeel en de steun van de beschaafde wereld. Het middel, dat wij kunnen aanwenden, en het enige middel dat tenslotte dit vraagstuk kan oplossen, is de oorlog met alle macht door te zetten en de bevrijding van het Belgische grondgebied en van de Belgische burgers uit hun verdrukking te maken tot een hoofddoel (toejuichingen).

Over de grens gekomen.

Ondanks de elektrische draadversperring komen in de oosthoek van België de laatste dagen voortdurend Belgische inwoners, uit vrees naar Duitsland gezonden te worden, over de grens. Niet zelden gebeurt het, dat zijn hun poging met de dood door elektriciteit moeten bekopen.

Gisteren kwamen bij Stramproy weer twee Maaseikenaars over, die door middel van een plank de draad hadden weten te passeren. Daar de grensbewaking door de Duitsers de laatste tijd zeer verscherpt is, geschiedt de vlucht meestal 's nachts.

Woensdag 22 november 1916 – avondeditie

De Koningin-Regentes.

Tot heden is aan de direct belanghebbende in Nederland van Duitse zijde generlei mededeling gedaan ten aanzien van de reden van aanhouding van het stoomschip Koningin-Regentes.

Het wegvoeren van Belgische burgers.

Londen, 22 november. De Westminster Gazette wijdt een hoofdartikel aan de deportaties in België. Het blad zegt, dat Duitsland bezig is een slavenstaat te worden. Om iets dergelijks te vinden, moeten we teruggaan naar slavenmarkten in de oudheid, naar Babylon, Egypte, Rome op hun ergst. Het is hoogst waarschijnlijk dat het gedwongen dienst nemen van Polen in het Duitse leger en van Belgen in Duitse fabrieken zichzelf zal straffen. Voor ons, die in de strijd gewikkeld zijn, is er niet anders over dan het vaste voornemen ons niet bang te laten maken en onze inspanning te verdubbelen om

de wereld van deze tirannie te bevrijden. Maar wij mogen tegelijkertijd de onzijdige wereld vragen goed toe te kijken op wat er gebeurt en verder of zij bij de uitslag niet even groot belang heeft als wij. Drie jaar geleden zou iemand, die de stelselmatige knechting of gedwongen dienstneming van niet strijdende bewoners van bezet gebied voorspeld had, als gek zijn beschouwd. Thans zien wij die voor onze ogen en er bestaan nog andere mogelijkheden, die wij ernstig moeten overwegen. In deze richting ligt de ondergang van wat wij tot dusver beschaving genoemd hebben en daarbij hebben de onzijdigen evenveel belang als de oorlogvoerenden.

Parijs, 22 november. De koning der Belgen heeft brieven geschreven aan de paus, de koning van Spanje, en aan president Wilson over de razzia's der Duitsers in België. Men weet (?) dat de Spaanse regering bij de Duitse regering tegen de deportatie der Belgen heeft geprotesteerd. De *Matin* verwacht verdere protesten tegen het monsterachtig despotische bestuur der Duitsers in België. (De *Matin* heeft enige dagen geleden gemeld, dat behalve de Verenigde Staten ook Nederland te Berlijn heeft geprotesteerd. Ook het *Journal* heeft in die zin bericht – Redactie).

Brussel, 22 november. Het gebruiken van Belgische werklozen in Duitsland is door de aan Duitsland vijandige pers in het buitenland als aanleiding gebruikt om tot een mateloze ophitsing over te gaan. Men vernedert zich door te treden in de opzettelijke verdraaiing en overdrijving, waarmee de maatregel, die door sociale noodzakelijkheid geboden is, begroet is. Het is voldoende er op te wijzen, dat het Duitse bestuur in België alle voorzorgsmaatregelen heeft getroffen om bij het uitzoeken der werklozen onrechtvaardigheid te vermijden. Bij het uitzoeken, dat in tegenwoordigheid van de vertegenwoordigers der Belgische gemeenten plaats heeft, zijn een reeks van tevoren aangegeven beroepen en klassen van personen volkomen vrijgesteld van de

verplichting om op te komen en als gegrond erkende bezwaren van afzonderlijke personen worden aanvaard. Het toepassen van de maatregel had met de medewerking der gemeentelijke overheden van het begin af eenvoudiger en doelmatiger kunnen geschieden; het werd echter op de meest sparende wijze gedaan.

Reeds voor enige weken heeft het Belgische episcopaat inzake het arbeidsvraagstuk een verzoekschrift tot de gouverneur-generaal gericht. Deze heeft duidelijk uiteengezet dat de maatregel onder de huidige onhoudbare omstandigheden een verbetering betreft voor de Belgische bevolking, wat tienduizenden vrijwillig naar Duitsland vertrokken arbeiders met een gezondere opvatting van de verhoudingen zelf erkend hebben.

Bevoorrading van België.

Men meldt ons uit Antwerpen:

Uit een mededeling gedaan in het provinciaal comité voor hulp en voeding van Antwerpen, door de voorzitter mr. Louis Franck, blijkt dat het programma van de in België in te voeren eetwaren merkelijk is uitgebreid. Maandelijks wordt de invoer van spek en reuzel vermeerderd met 1500 ton. Voor bonen en erwten is er gelijke toeneming. Gezouten en gedroogde vis, gecondenseerde melk, koffie, cacao, harde zeep worden bij de bestaande comité-artikelen (nl. meel, rijst, spek en reuzel, maïs, erwten en bonen) gevoegd. Het nationaal comité en de Commission for Relief in Belgium hopen zo de heersende nood, waarin de schaarste aan aardappelen zich vooral doet voelen, te verhelpen. Deze invoer zal allereerst aan de behoeftigen en aan de soepuitdelingen voor het volk ten gunste komen. De heer Franck heeft de hoop uitgesproken dat de woekerhandel in sommige waren er een goede les en een geduchte klap door zou krijgen.

Het wegvoeren van Belgische burgers.

Wij lezen in De (Belgische) Legerbode:

Naar men weet hebben de Duitsers, onder voorwendsel het economisch leven terug te geven aan het land, welk zij hebben ten onder gebracht en nog uitbuiten, verzonnen onze heldhaftige werklieden gedwongen arbeid op te leggen; de gebeurtenissen en namelijk de mislukkingen voor Verdun bewijzen dat met de hand te leggen op de Belgische arbeiders, onze vijanden zich willen van werklieden verzekeren, die hun reeds beginnen te ontbreken.

Welnu, de vertegenwoordigers van de kommandantur zijn onlangs de heer Visart de Bocarmé, burgemeester van Brugge, komen vinden.

Wij verzoeken u, zegden zij hem, ons de lijsten te geven van de arbeiders van uw stad, die openbare bijstand genieten.

Verschoning, heren. Maar dat zal ik niet doen.

Gij zult dat niet doen ?

Zoals ik de eer heb het u te zeggen.

In dit geval, zegde een der aanwezige officieren, zijt ge onze gevangene.

Het zij zo.

En wij stellen u af als burgemeester.

Dat is goed, vermits gij de macht zijt.

De schepen, wiens houding ook allerlofwaardigst was, werden ook achter slot gezet en het ambt van burgemeester werd aan oberleutnant Rogge overgedragen.

De heer Visart de Bocarmé, die het oudste kamerlid is, waar hij sinds achtenveertig jaar zetelt, heeft zich als een dapper vaderlander tegenover de vijand gedragen.

In den beginne van de bezetting, toen een officier een revolver op hem richtte, zegde de oude burgemeester met kalme stem:

“Ge moogt me doden, wel te verstaan, maar ik verzoek u dit hoffelijk te doen. Misschien vergeet ge dat ik burgemeester en het oudste lid van de kamer der volksvertegenwoordigers ben.”

En de officier zweeg uit loutere schaamte.

Na tevergeefs de lijsten der werklozen van burgemeester en schepenen te hebben geëist, ontboden de Duitsers de bestuurder van de dienst voor de werklozen, de heer van Caillie.

Deze verklaarde op zijn beurt die lijsten enkel met toelating van het nationaal comité voor werklozen te kunnen overhandigen. Hij werd gevat en naar het gevang gevoerd.

Ondertussen had de Duitse overheid zich ten stadhuize gevestigd en op bedoelde lijsten beslag gelegd, en gaf een bevel uit, waarbij de werklozen verzocht werden zich op de kommandantur te laten inschrijven.

Acht dagen nadien verklaarde de Duitse overheid dat de burgemeester zijn ambt niet meer zou hernemen; het schepencollege keerde integendeel op het stadhuis terug, en

oberleutnant Rogge verliet Brugge. De stad werd tot 400.000 mark boete veroordeeld.

De heer Van Caillie moest, na een hechtenis van 12 dagen, een boete van 300 mark betalen.

Zo zijn de Belgen welke Duitsland op zijn weg vindt.

Uit Vlissingen meldt men ons:

De politie hier is op het spoor gekomen van een uitgebreide spionagedienst. Er zijn in verband daarmee reeds enige Belgen, onder wie twee dames, gearresteerd. Bij een huiszoeking moeten compromitterende stukken zijn gevonden en in beslag genomen.

Over de grens gekomen.

Maandag zijn twee Belgen op eigenaardige wijze over de grens gekomen. Het waren een stoker en een machinist, die van de suikerfabriek van Moerbeke enige wagens pulp tot de Nederlandse grens moesten brengen. Aan de grens stemde de aldaar wacht hebbende Duitse commandant erin toe, dat wagons over de grens getrokken zouden worden. Maar eenmaal op onzijdig gebied zijnde, besloten de beide Belgen op Nederlands gebied te blijven, ondanks de protesten van de Duitser.

Behalve deze beide mannen, was tegelijkertijd nog een derde over de grens gekomen, die zich 's nachts onder de kolen verstopt had.